

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici štey. 6, II., in
uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer.
Inserati: enostopna petivrtica 20 vin., pogojen prostor 25 vin.,
poslana in razglasi 30 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

IZDAJENJE ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8
(tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11.
popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelje in
praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne
sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za
Avstro-Ogrsko in Bosno K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna
K 4.50, mesečna K 1.50; za Nemčijo celoletno K 21.60; za
ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.—

Posamezne številke po 6 vin.

Stev. 262.

V Ljubljani, v soboto dne 20. aprila 1912.

Leto II.

Sodrugji in sodružice!

V zmislu strankinega štatuta in sklepov
strankinega zbora razpisujemo

VIII. redni zbor

jugoslovanske soc. dem. stranke

in ga sklicujemo za binkošne praznike, to je
dne 25., 27., event. 28. maja
v Ljubljano.

Proviziorno predlagamo naslednji

dnevni red:

1. Poročila.
2. Politični položaj.
3. Organizacija.
4. Tisk.
5. Jugoslovanska socialna demokracija in
bratske stranke.
6. Agrarno vprašanje.
7. Volitev izvrševalnega odbora.
8. Raznoterosti.

Zastopstvo na strankinem zboru določa
strankin štatut. Vse organizacije, ki imajo po
teh določilih pravico do udeležbe oziroma do
zastopstva, pozivljamo, da pravočasno izvo-
lijo svoje zastopnike in jih naznanijo izvrševal-
nemu odboru.

Predloge, ki naj pridejo na strankinem
zboru na razpravo, je treba vsaj štirinajst dni
pred zborom naznani izvrševalnemu odboru.

Vsak delegat se mora na zboru izkazati z
mandatom svoje organizacije. Formulirji man-
datov se lahko dobe pri izvrševalnem odboru.

Vse organizacije opozarjamo na važnost
strankinega zbora, ki se je vsled raznih volitev
in nujnega dela nekoliko zakasnil, pa ima izpol-
niti naloge, ki so za razvoj stranke največjega
pomena. Važnost tega zbora pojasnjuje splošni
politični položaj in predlagani dnevni red. Pri-
čakovati je torej, da se bodo vse organizacije
poslužile svoje pravice in poslale na zbor svoje
delegate.

Vse podrobnosti objavi pravočasno
»Zarja«.

Izvrševalni odbor.

Zdrami se naša vest in samo- zavest.

Prvi majnik je pred durmi in veselo se de-
lavске množice po vsem svetu pripravljajo,
da dostojno praznujejo svoj dan, praznik dela
in boja. Tudi zavedno slovensko delavstvo,
ljudstvo upornih src in ponosnih duš, hrepene-
če pričakuje pomladni praznik, da se ozre na-
zaj po svojem delu in da pogleda naprej, v bo-
dočnost novih načrtov in novih bojov. Sveto-
disemska pravljica pripoveduje, da se je stvar-
nik sedmi dan stvarjenja zamislil in zaglobil
v svoje stvarstvo. Modernim stvarnikom, de-
lavskemu ljudstvu je prvi maj dan premišlje-
vanja, ko se zamisli v sad svojih prizadevanj,
v stvarstvo svojih rok.

Minulo leto je za slovensko delavstvo leto
uspešnih bojov. Pustimo na stran državno-
zbornske volitve, ki so pokazale, da se armada
zavednih delavskih bojovnikov nevdzdrma
množi in da so se naše vrste v zadnjem času
močno zgostile, preskočimo tiho in nevidno,
ampak vztrajno in plodovito delo, ki smo ga
opravili v naših političnih, izobraževalnih,
strokovnih in gospodarskih organizacijah, ki
nam pripravljajo bogate sadove za bodočnost.
Ustavimo se pred krono našega stvarstva,
pred našim dnevnikom!

Če se spominjamo onih skromnih počet-
kov, iz katerih se je razvil naš politični tisk,
če pogledamo na one čase — in prijatelji, ti
časi niso daleč za nami — ko je tedenski »Rde-
či Prapor« ob najhujših finančnih žrtvah po-
dincev in stranke, do pasu v deficitu, dramil
dremajoče slovensko delavstvo, in če se ozre-
mo na sedanjo stopnjo našega političnega gla-
sila, ki se je razvilo v eden največjih sloven-
skih dnevnikov, prešine vsakega slovenskega
delavca, ki je sodeloval pri tej mogočni zgrad-
bi, opravičen ponos in razkošno navdušenje.
Ob misli, da si je tlačeno in teptano, izkorišče-
no in zaničevano slovensko delavstvo, v kate-
rem se je pravkar predramila razredna zavest,
kateremu se je komaj odklenilo socialistično
spoznanje, da si je to delavstvo, po svoji volji
in iz lastne moči izkovalo jekleno dnevno orož-
je, mora vsak slovenski delavec, ki se je pri-
družil razrednemu gibanju, od prekipevajočega
veselja in zadovoljstva zavrstiti.

Ampak, sodrugji, nekaj peče našo vest in
nekaj kali našo samozavest. Iz delavske moči,
iz delavske požrtvovalnosti rojena »Zarja« se
ni shodila in se prav ludo naslanja in opira na
našo stranko, »Zarja« ni še nabrala tistega šte-
vilca naročnikov, da bi stala krepko na svojih
nogah in je še zmerom navezana na denarno
pomoč stranke. To razmerje pa ni zdravo, je
za delavsko gibanje škodljivo in mora čimprej
končati. Stranki, ki mora dober del svojih do-
hodkov žrtvovati za list, so izpodvezana krila
in ne more razvijati živahne delavnosti, ki je
nujno potrebna; važno in neobhodno potrebno
delo miruje in zastaja na vseh koncih.

Ozdravljenje te hibe, ki ovira naše delo-
vanje in ki kazi naše veselje, v resnici ni te-
žavno, le nekaj požrtvovalne ljubezni je treba
in nekaj resne volje! Če pridobi vsak odjema-
lec našega dnevnika »Zarji« le enega novega
naročnika — in to je ob živi ljubezni, ki jo uživa
»Zarja« med delavstvom in ob resni volji,
ki je vsakega sodruga dolžnost, otroška igrača
— se povzpne mahoma do take finančne si-
le, da bodo stranki naši enkrat za vselej od-
vzete skrbi za list, in prekosimo vse ostale slo-
venske dnevnikarje po številu svojih odjemalcev.
In prijatelji, ta cilj ni fantastna želja, ampak je
častna zadeva slovenskega delavstva! Če po-
mislimo, da je delavsko ljudstvo ogromna ve-
čina slovenskega naroda, se nam zdi naravno,
da delavski dnevnik po številu naklade nad-
krilji vse ostale slovenske dnevnikarje. In potre-
bno je, če pogledamo od nacionalizma razjede-
ne in od klerikalizma otrovane razmere v slo-
venskih deželah.

Dober teden dni nas loči še od 1. maja.
Glejmo, da nam »Zarja« na dan delavskega
praznika sporoči veselo oznanjenje, da je fi-
nančno samosvoja in da stoji krepko na svojih
nogah. Vsak od nas smatraj za svojo častno
dolžnost, da do 1. maja pridobi našemu boj-
nemu glasilu novega rednega odjemalca, vsak od
nas smatraj za svojo sramoto, če do 1. maja
ne opravi te lahke naloge in če ne pokaže to-
liko požrtvovalnosti in resnobe! Vsak dan iz-
prašujmo svojo vest:

Ali sem že »Zarji« pridobil novega naroč-
nika?

Socialni demokratje zoper na- silstva na Hrvaškem.

Hifamno nasilje, ki ga je nad hrvaškim
ljudstvom zagrešil zloglasni Khuen, je po vsej
Avstriji razvnel vihar ogorčenja. Da izpovejo
demonstrancijo avstrijskega parlamenta zoper
strahovlado na Hrvaškem, so socialni demo-
kratje vložili na vlado interpelacijo, ki zahteva
od vlade jasen odgovor, če je protestirala zo-
per Khuenov državni prevrat in ki nalaga vlad-
i dolžnost, da od krone in od vlade zahteva
odločno upostavitve ustavnih razmer na Hr-
vaškem in v Slavoniji. Motivacija interpelaci-
je kaže ustavolomno Khuenovo lopovstvo v ta-
ko jarki luči, da jo navajamo dobesedno.

Ogrska vlada je odpravila ustavo Hrva-
ške in Slavonije, izročila kraljevskemu komi-
sarju diktaturo v obeh deželah, suspendirala
društveno, zborovalno in tiskovno pravo in u-
postavila čisto nenališpan absolutizem na Hr-
vaškem in v Slavoniji. To nasilstvo nima pod-
lage v nobeni določbi ogrske ali hrvaške usta-
ve — na nič drugega se ne opira kot na dejst-
vo, da ogrska vlada razpolaga z bajoneti ne le
ogrskih, temveč tudi avstrijskih polkov, da z
brutalno silo potlači trpinčeno ljudstvo. Tega
nasilja ni povzročila revolucionarna vstaja in
ne protizakonit upor zoper legalne oblasti,
temveč golo dejstvo, da hrvaško-slavonjski sa-
hor v okvirju svojega zakonitega delokroga, s
popolnoma zakonitim sredstvi pobija nasilno
politiko madjarskih mogotcev.

To nasilstvo nad Hrvaško je močno škod-
ljivo avstrijskim interesom.

Hrvaška ustava je sestavina ustave celo-
kupne države. V ogrski ustavi je izrečeno na-
čelo, da morajo ostati v vseh državnih sestavi-
nah ustavno določena načela zakonodaje in
uprave v veljavi. Ohranitev ustave v vseh dr-
žavnih sestavinah smatra za osnovni pogoj
skupne uravnave v zakonskem členu XII z leta
1867 označenih skupnih zadev. Na podlagi teh
določil si je Ogrska lastila pravico, da posega
v avstrijske notranje dogodke. Zatorej tudi
nam ne more nihče odrekati pravice, da pose-
gamo v ogrske notranje zadeve, če se ruši os-
novni pogoj državne skupnosti in se s tem krši
avstrijski interes.

Zaplenjeno.

Oborožena sila, ki se nanjo opira na Hr-
vaškem osnovana diktatura, obsega tudi av-
strijske čete. Skupna armada, ki je sestavljena iz
avstrijskih državljanskih in vzdrževana z av-
strijskim davčnim mdenarjem, ščiti protustavno
oblast, postavljeno po državnem prevratu.

Sovražstvo, ki ga nad Hrvaško zagrešeno
nasilje vzbujajo v vseh jugoslovanskih narodih,
je resna nevarnost za avstrijski mir. Nasilna
politika ogrske vlade truje naše razmerje do
Bosne, neozdravljivo kvari naše odnose do
Srbije in do ostalih balkanskih držav ter je
resna opasnost za ohranitev miru.

Iz navedenih razlogov je bila dolžnost av-
strijske vlade, da protestira zoper dogodke na
Hrvaškem. Ponovno je avstrijska vlada pro-
testirala zoper dogodke na Ogrskem, če je me-
nila, da so avstrijski interesi ogroženi. Tako je
Gautscheva vlada ugovarjala v poletju 1905
tedaj nameravani volilni reformi na Ogrskem.
Prav taker je Stürgkhova vlada še pred nekaj
tedni ugovarjala nameravani resoluciji na O-
grskem, ki naj bi bila zavarovala pravice ogr-
skega parlamenta pred oblastjo krone. Če je

avstrijska vlada v teh slučajih ugovarjala, je
bila dvakrat dolžna, da ugovarja v trenutku,
ko je bil sklenjen državni prevrat na Hrvaškem

Volitve v Srbiji.

V nedeljo so bile na Srbskem volitve za
v narodno skupščino, kakor tam imenujejo dr-
žavni zbor. Volitve v narodno skupščino so
najvažnejši politični dogodek v državnem živ-
ljenju Srbije. Skupščina je v Srbiji odločilen
faktor vse državne politike, ker na Srbskem
nimajo gosposke zbornice in ker vladajo tam
na podstavi parlamentarnega vladnega siste-
ma. O politični situaciji, ki je vladala v volil-
nem času in o udeležbi srbskih sodrugov pri
volitvah poročamo v naslednjem.

Na Srbskem obstoji socialna demokratična
stranka približno deset let. Pri volitvah, ki so
bile v zadnjem desetletju, je postavila socialno
demokratična stranka kandidate le v mestnih
volilnih okrajih. Število njenih glasov je nara-
ščalo, a v parlamentu je imela le enega zastop-
nika, ki je bil izvoljen v Kragujevacu, kjer se
nahaja velik državni arzenal. Bil je to sodrug
Kaclerović, ki je vsem še v živem spominu
vsled svojega odločnega in pogumnega nasto-
pa v skupščini, ko je pretela vsled aneksije
Bosne in Hercegovine vojna med Avstrijo in
Srbijo. On edini je v celi skupščini ohranil bi-
stro glavo in premotril jasno položaj, v kate-
rega bi zašla Srbija z vojno. Vsi drugi so bili
bojaželjni do skrajnosti, v fantaziji so se že
videli kot osvoboditelje celega Balkana in še
avstrijskih Jugoslovancev povrh. Pri sedanjih
volilnih kampanji je socialistična stranka postavi-
la svoje kandidate tudi v 6 kmečkih občinah
(vseh kmečkih občin je 21). Dve leti je od tega,
odkar se je utrdila strankina in strokovna or-
ganizacija v mestih. Svoje delo je stranka se-
daj raztegnila tudi po deželi. Pri obubožanih
ljudskih množicah je našel socializem krepak
odmev. Pridno so se ustanavljala izobraževalna
društva in politične organizacije, ki so širi-
le socialistične časopise in knjige med ljudstvo.
Šele potem, ko je bilo to organizatorično delo
na trdnem temelju, so si upali srbski sodrugji
postaviti kandidate tudi v kmečkih občinah.
Okraj, v katerih kandidirajo socialisti, imajo
že precej industrijskih delavcev. Bati se je bilo
namreč, da bi meščanske stranke izkoriščale
delavcev pri volitvah, ako bi ne postavila so-
cialno demokratična stranka lastnih kandida-
tov. V kmečkih volilnih okrajih volijo 6 do 12
poslancev na podlagi proporcionalnega volil-
nega sistema. Število poslancev je odvisno od
števila volilcev dotičnega okraja. V mestih se
voli po en poslanec, le v Belgradu 4, v Kragu-
jevacu in Nišu pa po dva.

Ves volilni boj je bil buren. Na shodih me-
ščanskih strank se ni bilo nikdar tako divjih
prizorov kakor sedaj. Množica je izživljavala
najglednejše politike, vlekla jih iz govorni-
škega odra, meščanstvo je bilo razdrapano na
vse strani. Nobene razlike ni bilo med opozi-
cionalnimi in vladni prijaznimi strankami. Na
Srbskem so namreč štiri meščanske stranke:
konservativna, narodnjaška in 2 radikalni. Pr-
vi dve stranki združujeta kmečke mogotce, ki
so se v strahu za svoj obstanek zvezali po
vseh deželi. Radikalni stranki sta bili prvotno
združeni in sta imeli velik ugled, ko sta se bo-
jevali zoper samolastno birokracijo in za pa-
lamentarno vlado. Po zmagi je razpadla radi-
kalna stranka, nastali sta dve struji, storadi-
kalna in mladoradikalna stranka. Mladoradi-
kalna stranka si sicer privedlje priimek demo-
kratična, ali že tri leta so staro- in mladoradi-
kalcji v zvezi. Pred volitvami sta se sprli, ker
so staroradikalci pahnili demokratičnejše ele-
mente v vlado, da bi si tako zagotovili boljše
volilne uspehe.

Ljudstvo se je naveličalo buržvazne po-
litike. Ne samo Srbija, tudi druge balkanske
države, so postale zadnji čas največje zaščit-
nice kapitalizma, ki pleni te svoje kolonije na
yso moč. Carinske pristojbine so postale na
Srbskem nezno visoke, kapitalisti so dobi-
vali koncesijo za koncesijo, vlada jim je dajala
državno in občinsko posest, popuščala davke,
zniževala prometne tarife, pri dobavi za javna
dela jim je dajala visoke profite, celo denar iz
državne blagajne jim je bil na razpolago, na
njihovo željo je zatrla delavsko gibanje —
kratkomalo država je pošteno pitala kapitali-
ste. Strah, da bi primanjkoval kapital, je knal-
izginil; kakorhitro so bile dane gospodarske
in pravne podlage za pridobivanje velikih pro-
fitov, je tekel evropski kapital v mogočnih re-
kah na Balkan. V najkrajšem času so se usta-
novili v Belgradu domači in veliki inozemski
denarni zavodi, dežela je bila z denarjem kar
preplavljena. Na vseh koncih in krajih so pri-
čeli graditi železnice. Otvarjali so se rudniki,
kapitalistična sekiraj je zapela v pragozdih,
kapitalistična podjetja so cvetela. Ves balkan-
ski polotok je sedaj sredi tega naglega gospo-
darskega preobrata.

Posledica tega je bila, da seje zrušila pre-
jšnja idilična agrarna država. Obenem s prodi-
ranjem kapitalizma se je zbudil meščanski na-
cionalizem. Državne meje so preozke, meščan-
stvo spozna, da je gospodarski razvitek le te-
daj mogoč, če se razmaknejo državne meje.
Vstal je klic »do morja«. V dosegu tega neme-
na napenja buržvazija vse moči, in jači milita-
rizem — na stroške ljudstva seveda.

A k novemu življenju ni vstala le buržva-

zija, tudi proletarske mase so se pričele zbu-
jati. Neznosni indirektni davki so jim odprli
oči. Ker se izvršuje ves razvoj tako naglo, ga
niso mogle široke mase zasledovati. Vsi misli-
jo, da prihaja zlo od slabih državnih, zato so
na shodih nastopali tako burno in jezno proti
njim.

Socialna demokracija ima v teh časih va-
žno historično nalogo, da izpremeni temno ne-
zadovoljnost proletarcev v jasno politično spo-
znanje. Delavske plasti se morajo odcepiti od
meščanskih strank, organizirati je treba boj
proti kapitalizmu, obstoječa razredna nasprotja
se morajo izražati v razrednem boju.

Socialna demokracija je nastopila to delo
z vso močjo in zjasnim ciljem pred očmi. Agita-
cija, kakršno je razvila sedaj naša stranka, je
v Srbiji brez primere. Več kot pol milijona le-
takov in drugih tiskovnih je prišlo med ljudstvo.
Agitatorji so potovali od vasi do vasi, od hiše
do hiše. Povsod so se vršili shodi, ki so bili si-
jajno obiskani, tako da stresa buržoazijo strah
in groza. Najbolj jih je osupnilo dejstvo, da se
je vaško zasluženo ženstvo tudi udeleževalo
shodov. Od svojih otrok, ki hodijo v šolo so za-
hotevale žene, da jim bero glasno letake, časo-
pise in agitacijske spise. Ženstvo se je z vso
energijo zavzelo za volilno pravico.

Žal, da se ves ta politični preobrat v mi-
šljenju srbskega ljudstva ni mogel izraziti pri
volitvah tako močno, kakor se kaže že sedaj v
organizacijah, ki vedno naraščajo, in v časo-
pisju, ki se vedno bolj širi. Srbija nima splošne
volilne pravice. Volilno pravico ima le oni, ki
prebiva že 3 leta v volilni občini, ima tudi ob-
činsko pravico in plačuje najmanj 15 frank, di-
rektnih davkov. Te določbe seveda delavstvo
izključujejo od volitev. Zato pa nahaja zahteva
socialnih demokratov po splošni volilni pravici
za moške in ženske v volilnem boju največ od-
meva. Ljudstvo je sprejelo to zahtevo z navdu-
šenjem. Meščanske stranke nečejo o splošni vo-
lilni pravici ničesar slišati. Poleg splošne volilne
pravice so postavili socialni demokratje v volil-
nem gibanju v ospredje svojih zahtev zakon
za delavsko varstvo, odpravo militarizma in
združitve balkanskih držav v federativno re-
publiko. Prvič stopa sedaj socialna demokracija
pred ljudstvo, zato se na vsakem shodu socialne
demonstracije avstrijskega parlamenta zoper
sredstva v svojo last. Ljudstvo razume te za-
hteve in obrača buržoaziji hrbet. Volilni boj,
ki ga je od vseh strank edino socialna demo-
kracija vodila strogo načelno, je izdatno pomno-
žil vojskujočo se armado revolucionarnega de-
lavstva in je prinesel dva zastopnika v narodni
skupščini — ob mizernosti veljavnega volilnega
reda naravnost sijajen uspeh!

NOVICE.

* **Največja tovarna letalnih strojev.** Iz Be-
rolina poročajo: V štirinajstih dneh bo v Jo-
hannistalu dogotovljena največja tovarna le-
talnih strojev na kontinentu. Prejšnje podjetje
je namreč razširilo svoje delavnice, da se sedaj
ploščina tega podjetja razteza čez 3000 kvadr.
metrov. Osojbe se bo povečalo na 400 oseh.
V teh delavnicah se bo vsak mesec lahko iz-
gotovilo deset do dvanajst letalnih strojev.

* **Smrten dvoboj pruskih častnikov.** Med
poročnikom v Heeringenu, nečakom nem-
škega vojnega ministra, in nadporočnikom v
Tuttkamerom v Halberstadtu je prišlo do dvo-
boja s samokresi. Pogoji so bili izredno težki
in so se glasili na boj do nesposobnosti. Po-
ročnik v Heeringenu je dobil strel v spodnji del
telesa in je kmalu nato po poškodbi umrl. Tutt-
kamer je bil lhalo ranjen. Vzrok samomora je
bila baje ljubezniska afera.

* **Potovanje skozi Saharo.** Francoski grof
Rene de More je napravil znamenito in pogum-
no potovanje skozi Saharo. V 13 mesecih je
prepotoval 8000 km. Dvakrat je prehodil vso
Saharo od Alžira do Timbukta. V Timbuktu je
ostal četr leta. V novembru 1910 je odšel iz
Ghardaje, ki je na severni strani puščave.
Francoski grof je potoval v spremstvu dveh
Arabcev, od katerih eden je bil tolmač in vo-
dnik, drugi pa sluga. Ekspedicijo so spremljali
trije veljblodi in niso imeli mnogo prtljage
seboj. Francoski grof je bil torej skrajno slabo
opremljen za tako nevarno potovanje. Hodil je
po potih, katerih pred njim se nihče ni uporabl-
jal. Do oaze Insalah je potoval seveda po glav-
ni cesti, od tukaj se je obrnil na pot, po kateri
je leta 1904 prvi šel Laperrine. Potem je zapu-
ščal znana pota in iskal novih. Ko je prišel do
reke Niger, se je po njej peljal do mesta Tim-
bukta. Ob povratku je potoval zopet po novih
potih. Potovanje je bilo silno nevarno, ker se
mu je bilo vedno bati sovražnih napadov. Na
Francoskem so dvomili o uspehih grofovega
potovanja, mislili so, da mu bodo Tuaregi odre-
zali glavo. Najbolj varno je šla ekspedicija v
popolnoma neznanemu ozemlju južno od Ta-
manrasset. Na potovanju so našli mnogo ostan-
kov ljudi, katere so napadli in usmrtili ropar-
ji. Posebno ob povratku so roparske čete na-
padale grofa in njegove spremljevalce. Ame-
rikanske puške so jim služile izvrstno. Glavni
namen grofovega potovanja je bil, pregledati
natančno vso Saharo, katero misli pozneje pre-
leteti z aeroplanom. Misli, da bo to lahko iz-
vedljivo, ker mu bo gotovo pomagala franco-
ska vlada pri letu. Francoska vlada name-
rava na severnem robu Sahare v Biskri usta-

noviti glavni tabar za vojaški letalni oddelček. Severni del Sahare, ki ga je le More prepoteval, ni tako pust, kakor ostala Sahara. Rastlinstvo je precej razvito. Ozemlje v sredi Sahare je zanimivo za botanike, ker uspevajo v tem delu zgolj afrikanke rastline. Južni del Sahare pa je skoraj gotovo ves zelo pust.

Ali sem „Zarji“ že pridobil novega naročnika?

Ljubljana in Kranjsko.

— Kako »Slovenec« varu svoje čitatelje? O odločnem nastopu socialno-demokratskih poslancev zoper sramotna nasilstva Khuonovega pandurja na Hrvaškem smo poročali že včeraj. Ministrski predsednik grof Stürgkh je takoj odgovorjal na tozadevne interpelacije socialnih demokratov in jugoslovanskih klerikalcev in se v svojem govoru precej ostro obrnil proti izjemnemu stanju na Hrvaškem. Odgovor ministrskega predsednika je bila pravzaprav kopija socialno-demokratske interpelacije, le v bolj počenani in porazirani obliki, kakor se za ministrskega predsednika spodobi. Iz odgovora grofa Stürgkha je »Slovenec« brž skoval — imenitno potezo in sijajen uspeh dr. Susteršiča. Poslušajmo, kako katoliški »šmok« prekuje odgovor na socialno-demokratsko in klerikalno interpelacijo v Susteršičev uspeh: »Akcija hrvaško-slovenskega kluba je imela popoln uspeh in je s svojo resnostjo na zbornico globoko učinkovala ter je splošno prepričanje, da je taktika hrvaško-slovenskega kluba edino pravo zadela... Akcija hrvaško-slovenskega kluba pomeni uspeh, kakršnega do zdaj v hrvaških zadevah jugoslovanski poslanci v avstrijski zbornici še niso imeli... Takojšnji odgovor avstrijske vlade v tej obliki znači neoporočeno sijajen uspeh hrvaško-slovenskega kluba.« Taka pisava, ki je namenjena, da prevzara in v zmoto pripravi čitatelja, kateri svojih vednosti ne zajema iz druge, nego onesnažene »Slovenčeve« skleda, je prav tipična za nekorektno postopanje katoliške žurnaliste, za neiskreno, zalagano razmerje katoliške žurnalistike in katoliškega bralca, ki je kakor na konjskem sejmu med meštarji v večni nevarnosti, da bo opeharjen. Cel »Slov. Narod«, iz katerega diha strupeno sovraštvost do socialne demokracije, obsoja lažljivo »Slovenčev« poročanje in pravi: »Z istim »sijajnim uspehom« bi se namreč lahko postavljali tudi socialno-demokratski poslanci, ki so takisto o razmerah na Hrvaškem stavili interpelacijo na vlado. »Sijajen uspeh« svoje akcije bi socialni demokratje tem upravičenej lahko povdarjali in naglašali, ker nosi njihova interpelacija mnogo več podpisov kakor ona jugoslovanskih poslancev.« Ljudje, ki so politični jetniki klerikalnega časopisa, so v resnici siromaki!

— **Glavna posojilnica in nje člani.** Kakor smo poročali, je višje deželno sodišče v Gradcu tožbe Rabeznika, Koužca in Žnidaršič & Valenčič proti Glavni posojilnici na pripoznanje, da niso njeni člani, zavrnili in s tem izrekli, da so člani ti, kakor tudi vsi oni, ki so pristopnice k Glavni posojilnici, dasi niso bili sicer na seji pravilno sprejeti. Vsi ti se bodo sedaj pritožili na najvišje sodišče na Dunaj. Uspeh je zelo negotov. Najvišje sodišče bo namreč že v prihodnjem mesecu imelo soditi o pritožbi Agromerkurja proti razsodbi graškega nadsodišča, ki je razsodilo, da št. Janska premogokopna družba ni Agromerkurjeva članica, ker ni bila na seji sprejeta, pa četrta je podpisala pristopnico. Graško nadsodišče je torej v ti zadevi drugače razsodilo kakor o zadevah Glavne pod sicer istimi okolnostimi. Zadnje besedo bo sedaj izreklo najvišje sodišče. Ker pride zadeva Agromerkurjeva prej na vrsto, bo ta sodba kolikortoliko že pokazala, kakega mnenja so na Dunaju glede na članstvo.

— **Osrednji odbor „Vzajemnosti“** je pridno na delu in si je takoj na prvi seji naložil celo vrsto nalog, katerih izvršitev je nujno potrebna, če hočemo v polni meri zadostiti statutarčnim namenom zveze. Sodrugom v odboru je močno žal, ko vidijo, da se ne more vsem večkrat popolnoma upravičenim željam, ki prihajajo z dežele ustreči tako, kakor bi bilo v interesu stvari nujno potrebno. Predvsem je treba konstatirati, da so ustanovni stroški ob ustanovitvi zveze in podružnic ter njih uprava zahtevali skoro vse redne dohodke, akoravno se je štedilo, kjer in kolikor se je le moglo. Prve težave so pač premagane, toda sedaj se mora misliti na to, da se store vse priprave za redno poslovanje. Troški, ki jih bo imela zveza s tem, bodo večidel le enkratni in se bodo prej ali slej bogato obrestovali, korist od tega bo pa imelo le delavstvo. Da se vse to izvrši, pa ne zadostuje samo dobra volja, temveč je treba računati tudi z razmerami, ki so dostikrat močnejše od volje. V očigled temu ter da ne bo ostalo samo pri sklepih, je odbor pooblastil predsednika sodr. Kocmurja in blagajnika sod. Lehpamerja, da izvedeta akcijo, ki naj bi zvezo gmotno podprla in jej dala na razpolago sredstev, ki b z njimi mogoče vršiti delo, ki bo trajno koristno. Sodrugi, ki bodo prihodnje dni prejeli pismena obvestila, so torej v ljudo naprošeni, da se jim zanesljivo odzovejo, kar storiti jim bo tem lažje, ker se ne želi ali zahteva od njih nikakih žrtv. Vse sodruge pa prosimo, naj bi se ob primernih prilikah spomnili tudi svoje izobraževalne organizacije in jej z izrednimi prispevki pomagali izvršiti veliko kulturno nalogo. Za vse pošiljate zastopuje naslov: Društvo „Vzajemnost“, Ljubljana.

— **Centralna knjižnica.** Da bo mogoče knjižnico „Vzajemnosti“ čim prej urediti, so naprošeni vsi sodrugi, ki imajo izposojene kake knjige, oziroma so si jih svoj čas izposodili pri knjižnici „Strokovne komisije“, da jih v teku enega tedna vrnejo, ker sicer bi moral knjižničar poslati ponje, kar bi bilo seveda združeno s troški. Upravitelj centralne knjižnice je sodrug Alojzij Slavovec in je na razpolago vsak dan od 6.—7. zvečer, čez dan pa strokovni tajnik sodrug Viktor Zore. Pri tej priliki se ponovno prosi, naj sodrugi in sodružice pridno nabirajo knjige in

jih darujejo v obče koristni namen. Prav tako se prosijo vse one organizacije, ki se še niso odzvale, naj se čim prej izjavijo za priklopitev k centralni knjižnici.

— **Sodrugi in sodružice,** uporabljajte pri dopisovanju, na veselich vstopnicah, pri šaljivem srečanju itd. delavski kolek.

— **Koncert „Slovenske Filharmonije“** bo v nedeljo 21. t. m. v veliki „Unionovi“ dvorani pod vodstvom g. kapelnika P. Teplega. Posebej opozarjamo na Försterjevo „obletnico“, ki se prvičkrat izvaja v Ljubljani. Koncert se vrši ob pogrnjenih mizah. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina 60 vin.

— **Nenavadna smrt.** Mrtvega so našli pod Smoletovim podom na lgu 37let starega slaboumnega Franceta Kapeljna. Vzrok njegove smrti je izreden. Kapelj je bil občinski siromak, ki je dobival hrano pri raznih gospodarjih. Snedel je pa toliko, da štirje odrasli tega ne zmorejo in vendar je še vedno trdil, da je lačen. Dne 16. t. m. je pri Smoletovih pojedel toliko kaše in krompirja, da njegov abnormalen želodec ni mogel več prenesti. Vlegel se je pod pod in začel bljuvati iz sebe, kar ga je zadušilo. Truplo so prenesli v izžansko mrtvašnico.

— **Podvljani alkoholiki.** V nedeljo zvečer dne 14. t. m., sta se vračala posestnik Anton Kofalt in njegova žena Ana iz Praprovt z vinske gorice domov. Prisedli skozi Štrekljavec jima stopi na pot pred vinočom „Pod vejico“ Martina Derganca tolpa pijanih razgrajčev. Jože in Matija Smerkar, Jože Suklje, Anton Podlesnik in Jože Movrn, vsi iz Črešnjevca, se zapode v mirno idoča Kofalta in ju potolčejo z ročico na tla. Kofalt je težko ranjen na glavi, pod očmi, na čelu in na podlehiti; na trebuhu je smrtno nevarno poškodovan. Njegova žena ima rane na glavi, nosu in v hrbtu. Rane so prizadete od nožnih sunkov in so jako težke; najbrže, da podležeta oba smrtonosnim poškodbam. Divje napadalec je oddalo orožništvo okraj sodišču v Metliki.

— **Elektrokinetograf „Ideal“.** Spored za soboto, nedeljo in ponedeljek: „Reja algatorjev v Kaliforniji“, znanstveno; „Pathe Ju u na, najnovejše vesti, šport, moda“. Lepa drama „Nenavaden slučaj“. Luka nastopi zopet kot Lehman in Moric kot cvetličarica, ta dva izborna komika skrbita za mnogo smeja. Dodatek zvečer iz serije Aste Nielsen „Preganjana do smrti“, učinkovita drama in veličina veseloigra „Društvo za varstvo mladih deklet“. V torek velikanska kom. privlačnost „Maks Linder contra Nic Winter“.

Zagorje ob Savi.

— **Županska volitev.** Pri včerajšnji volitvi župana zagorske občine je bil izvoljen Tomo Kopriva s 15 glasovi. Polšak in Wake, liberalna kandidata pa sta ostala v manjšini. Liberalci so imeli 4 kandidate za županski stol. Zategadelj je bilo treba trikrat voliti. Pri prvi in drugi volitvi je oddalo sedem socialnih demokratov prazne glasovnice. Peter Savšek pa, ki je bil izvoljen tudi s socialnodemokratskimi glasovi in je v zadnjem času predsedal pod Fliškovo komando, pa je glasoval za liberalnega kandidata Ferdo Polška. Pri tretji volitvi so potem socialno - demokratski glasovi odločili za goraj omenjenega Tomo Kopriva. V starešinstvo je z liberalnimi izvoljenih šest liberalcev, en rudniški in pa izprideni socialni demokrat Peter Savšek, ki bi moral na podlagi sklepa socialnodemokratskega kluba izvolitev odkloniti. Socialnodemokratski klub je imel, kakor smo že poročali, dne 11. t. m. svojo sejo, na kateri se je sklenilo kandidirati v starešinstvo sodruga Miha Čepina in Josipa Repovža. Obenem se je sklenilo, da namerava liberalna stranka koga drugega proti volji socialnih demokratov izvoliti, da pa ima vsak odkloniti izvolitev. Savšek, ki je bil izvoljen s socialnodemokratskimi glasovi, se toraj že pri volitvi ni držal klubovega sklepa, toraj tudi ne more več veljati za socialnodemokratskega zastopnika, ker ljudi, ki so brez vsake discipline in se ne pokoravajo sklepom večine, se ni smatra za socialne demokrate. Josip Repovž in Miha Čepin sta ostala z 12, oziroma 10 glasovi v manjšini. Omeniti moramo k izidu volitve, da je za zagorske socialne demokrate sedaj jasno, komu je namenjen boj in sovraštvost te klike. **Vedno so liberalci povdarjali, da so socialnim demokratom prijazni, da se strinjajo z njih stranko, da je boj samo proti Čobalu.** Današnji izid volitve pa je pokazal, da ni boj proti Čobalu, temveč proti stranki. Kajti sodruga, ki ju je kandidiral socialno-demokratski klub v starešinstvo, nista imela nikoli osebnih bojev z liberalno stranko in bi zaradi osebnosti ne imeli vzroka liberalci proti njima. Nadalje pa je tudi jasno kot beli dan, da je breznačajni Peter Savšek imel zvezo z liberalci že dalje časa. Mogoče je on tisti mož, ki je nosil razne laži liberalnemu dopisunu, na katerega se je dopisun skliceval, da je opozicionalec jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Zagorskemu delavstvu v teh razmerah odločitev ni težka. Jasno je vsakemu, da je ves boj liberalne klike namenjen vsem poštenim socialnim demokratom, ki zastopajo program razrednega boja. Liberalni stranki gre zato, da bi zanesla prepričanje med delavstvo samo in potem ribarila za svojo gnilo in prhlo staro liberalno politiko. Sigurni smo si, da bo vsem sedaj, ki so se pustili zadnji čas farbatu od Taufarjeve klike s pomočjo Savška in mogoče še koga drugega, sedaj jasno, s kom so imeli opraviti in da ostanejo zvesti rdeči zastavi, ki bo nas privedla do zmage.

— **Z lažjo in obrekovanjem!** Gnusna oseba na kampanja proti sodrugu Čobalu v buržvaznem »Slovenskem Narodu« se vodi z nečednim orožjem laži in obrekovanja. Evo vam dokaza! Korespondent »Slovenskega Naroda« trdi, da je prebral na zadnji revirni konferenci v Trbovljah sodrug Čobal članek v »Slovenskem Narodu« z dne 6. aprila. res pa je da ga je prebral sodrug Tokan. Prav tako je debela laž, da so se vsi udeleženci konference razen sodrugov Tokana in Sitterja strinjali z napadom na sodruga Čobala in zaupnike v zadnjem mezdnem gibanju. Ponavljamo, da je ta trditev debela laž, zakaj kako naj si potem razložimo sogla-

sen sprejem resolucije, ki je obsojala impertinenten članek, poln zavijan in obrekovanj? Resnica je, da je bilo na konferenci splošno ogorčenje nad nesramnimi dopisi iz Hrastnika in Zagorja ob Savi.

— **Zadeva strojnikov.** Korespondent »Slovenskega Naroda« je sploh nad vse famozno informiran možakar. Tako piše, da ravnatelj ni hotel dovoliti strojnikom petodstotnega povišanja plače in da se je uklonil šele na energičen nastop sodruga Peterlina. Da javnost spozna, kako brezmiselnost javendan polni korespondent »Slovenskega Naroda« predale tega buržvaznega lista s svojimi čenčami, pojasnimo zadevo, kakor se je v resnici zgodila: Dne 1. aprila sta bila sodruga Peterlin in Repovš pri ravnatelju zaradi povišanja plače strojnikom. Ravnatelj je izjavil, da dobe strojniki z mesečno plačo od novega leta dalje povišanje, preje pa se mora še informirati, kako so urejene plače strojnikov v Trbovljah, da jih potem še on uredi tako v Zagorju. Tako se je torej zgodila vsa zadeva, ne pa, kakor jo tvezi »Slovenski Narod«. Dopisnik »Slovenskega Naroda« naj se raje preje informira, kako se je stvar izvršila, preden pošilja svojemu buržvaznemu listu tako popačena poročila.

— **Fantazije »Slovenskega Naroda«.** Poročevalec »Slov. Naroda« ima silno bujno domišljijo, tako bogotno bujno, da navsezadnje morda verjame svojim lastnim izmišljotinam. Tako sanjari, da so po Kisovcu in Lokah delavci z veseljem in kar — čujte — po petkrat brali »Narodov« članek. Ker nam je bila ta od »Slov. Naroda« pripovedovana navdušenost zameščanski list povsem neumljiva, ker je ob nepremostnem prepadu med proletariatom in buržvazijo tudi povsem neverjetna in nenaravna, mo se v tem hvalisanju »Narodovega« korespondenta informirali. In res smo dobili odgovor, kakor smo ga bili slutili: Ni res, da bi bili ljudje po Lokah in Kisovcu »Slov. Narod« z veseljem brali in kar po petkrat, res pa je, da v Kisovcu in na Lokah lahko na prste seštejemo vse tiste, ki so ga brali, še manj pa je tistih, ki so tisto pisarjenje v »Slov. Narodu« z dne 6. aprila o zagorskih zadevah odobraval. Pač pa je vsak razredno zaveden delavec takoj obsodil tisto pisarjenje in izrekel, da tega ni mogoče pisati noben socialist, ampak liberalec, ki se je našemil s krinko opozicionalca.

— **Delavsko pismo.** Cenjeni gospod urednik! Dovolite mi malo prostora v Vašem cenjenem listu. V zadnjem času sem čital precej napadov na socialno-demokratsko stranko; posebnost se napadajo posamezne osebe, zato se mi zdi potrebno, da obvestim javnost, kakšen namen imajo napadi. Kdor bi mislil, da je čukanje o Čobalu res namenjeno temu cilju, da ga uničijo, se nahaja v hudji zmoti. Stranki sami so sicer gospodje sovražni in bi jo najraje, če bi se le dalo, uničili. Ali tudi to ni glavni smoter teh člankov! Vzrok teh člankov tiči nekje drugje. Liberalna gospoda si je postavila pred dvema letoma Sokolski dom. V tem zidovju tiči precej tisočakov, dom pa ne donaha niti obresti. Liberalna posojilnica pa je svoje prihranke pred leti nalagala v glavno posojilnico tako, da je imela v času, ko je prišla glavna posojilnica v konkurz, 267.000 kron tamkaj naloženega. Toraj vidite, da je liberalno gospodarstvo v nevarnosti, ako bo pri glavni posojilnici izguba. Dosedaj, kakor je nam znano, se vloge glavne posojilnice splačujejo izpod 50 odstotkov, toraj če zadene zagorsko posojilnico udarec, da dobi za svojo vlogo samo 50 odstotkov, je za posojilnico nevarno, da ji poberejo vlagatelj svoje vloge. Jaz nisem sicer tako hudoben, da bi jim to privoščil, ampak najbrže se bo zgodilo, da bo pri vlogi prav občutna izguba. Njih dom pa je itak že pasiven. Čobal pa ima v Zagorju precej zaupanja in pri zadnjem navalu za dvig hranilnih vlog, ko se je izvedelo, da ima zagorska posojilnica vlogo v glavni, so se gospodje liberalci obrnili osebno na Čobala, da je ljudi pogovarjal, kar je baje tudi storil, kakor sem izvedel od posameznih vlagateljev. Obenem je takrat objavil tudi poslano v »Rudarju« in v »Rdečem Praporju«. To je tudi precej pomagalo, da niso ljudje pobrali vseh svojih vlog. Sedaj se liberalna gospoda boji, da bo izpadlo pri glavni slabo za nje; dobro vedo, da jim Čobal ne bo storil te usluge in pregovarjal ljudi in jih branil v časopisu, nasprotno, še boje se ga, da bi jim nasprotoval, zato pa bi radi spravili moža ob zaupanje, da bi se ljudje v takem slučaju ne obračali nanj in spuščajo svoja neslana obrekovanja v »Slovenskem Narodu«, hkrati bi radi zbudili v ljudeh zanimanje za druge reči in odvrnili njih pozornost od svojega gospodarstva.

Štajersko

— **Trboveljsko delavstvo pozor!** Zaupniki delavskih organizacij so sklenili obhajati proslavo letošnje prvega majnika na sledeč način in z vspreedom: Ob 5. uri zjutraj priredi rudarska godba budnico po Trbovljah. — Ob 9. uri popoldne se vrši na dvorišču »Delavskega doma« velik javen ljudski shod z dnevnim redom: Zakaj praznujemo prvi majnik. Po shodu se vrši od Delavskega doma okoli rudniške restavracije in nazaj manifestacijski sprehod z godbo in zastavo na čelu. Ob 3. uri popoldan se prične na slavnostno ozaljšanem dvorišču Delavskega doma velika ljudska veselica pri kateri bo sviral rudarska godba in sodeloval rudarski pevski zbor; vrhu tega bo preskrbljeno za najraznovrstnejša razvedrila. Vstopnina na veselico znaša za posameznike 30 vin, in za družino 40 vin. Vstopnice za veselico se dobivajo v predprodaji v rudarskem tajništvu, v obnem konzumnem društvu, v tobakarni gospe Antonije Treo, pri zaupnikih podružnice Unije rudarjev in na dan 1. majnika pri blagajni. Tovariši! Rudarji! Delavci in delavke! Prvi majnik je praznik delavstva vsega sveta. Na nas je ležeče, da proslavimo delavski svetovni praznik na najsijajnejši način. Da napravimo manifestacija za delavske pravice čim največji vtis, vas vabimo, da se udeležite shoda, sprejema in veselice v kar največjem številu. —

Možje! Žene! Na dan prvega majnika vsi na noge! — Ničče naj ne ostane doma!

— **Rudarski pevski zbor »Vzajemnosti«** v Trbovljah priredi v nedeljo dne 21. aprila 1912 svojo prvo veliko pevsko veselico v veliki dvorani g. R. Mihelčiča v Zagorju. Na veselici sodeluje rudarska godba iz Trbovelj. Po dovršenem sporedu ples. Začetek točno ob 7. zvečer. Vstopnina za sedeže prve vrste 1 K, druge tri vrste 80 vin., tretje tri vrste 60 vin., ostale vrste sedežev 40 vin. Stojišča 20 vin. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

— **Vsem onim sodrugom v Trbovljah,** ki se udeležijo dne 21. aprila 1912 pevске veselice v Zagorju naznanjamo, da se zbiramo do 3. popoldne v »Delavskem Domu« odkoder odkorkamo točno ob 3. z godbo na čelu.

— **Trbovlje.** Vsi sodrugi, ki so se meseca marca t. l. vpisali v Unijo rudarjev, naj pridejo v tajništvo po članske knjižice.

— **Trbovlje.** (Zahvala.) Ob smrti mojega moža mi je osebje cementne tovarne trboveljske premogokopne družbe podarilo večji denarjni znesek kot podporo, za kar se darovalcem najprizredneje zahvaljujem. Ravno tako se zahvaljujem za mnogoštevilno udeležbo pri pogrebu. — Ivanka Mlinarič.

— **Najden mrtvi.** V št. Urbanu pri Pljuju je dne 14. t. m. zjutraj potegnil mlinarski pomočnik Jože Školiber pri Školiberjevem mlinu v Svetinjah iz Pesnice mrtvo možko truplo. Utopljenca so spoznali za posestnika Alojzija Toplaka iz Dragoviča, fara Sv. Lovrenc v Slovgoricah.

— **Požar.** Pri posestniku Janezu Kukovcu v Veliki nedelji je nastal te dni ogenj, ki je u hišo in gospodarska poslopja z vsem pohištvom, orodjem in živežem. Vse skupaj je bilo zavarovano le za 1200 kron, škoda pa znaša 9000 K. Vzrok požara je neznan. Požarna bramba ni mogla vsled pomanjkanja vode veliko pomagati.

Koroško.

— **Nadomestna volitev v beljaškem okraju.** Le še nekaj dni nas loči od 23. aprila, ko se odloči, kdo bo za naprej zastopal beljaški okraj v državnem zboru; ali zastopnik delavskega ljudstva, ali zastopnik nemško-nacionalne klike. Za vsakega zavednega človeka bo odločitev lahka. Če le količjak pozna politične boje in delovanje političnih strank, bo vedel do zamore biti uspešen in odkrit zastopnik ljudskih koristi samo poslanec socialno-demokratske stranke. Toda ne zadostuje, da si je le sam o tem na jasnem. Dolžnost vsakega zavednega volilca je, da pouči in pridobi zase tudi nezavednega volilca. Čas je kratek. Uporabite ga za najintenzivnejšo agitacijo! Vsak naj gleda, da prepriča vsaj enega, dva ali tri indifrentne volilce. Vsak zaveden volilec bodi skratka agitator. Le tako nam bo zagotovljena zmaga naše stranke. Pazite predvsem na nasprotiške spletke. Nasprotniki bodo volilce, v kolikor jih ne bodo pridobili zase, v zadnjem trenutku begali z različnimi manevri. Saj so v verberški okolici širili n. pr. letak z imenom našega sodruga Eichla. Vse to zasleduje namen, da cepi naše vrste. Bodite na straži in pazite, da bodo glasovnice naših volilcev pravilno popisane. Vsak naj ima napisano na glasovnici:

Florijan Gröger,
urednik v Celovcu.

— **Ne vrzite legitimacij proč!** Po glavnih volitvah ne vrzite glasovnic stran, temveč ohranite si jih za eventualno ožjo volitev!

— **Poskušen samomor.** V Beljaku se je zastrupila natarica Margareta Cegnarijeva z žvepleno kislino. Stara je bila 34 let, doma baje s Krajskega. Vzrok samomora domači prepri. Odpeljali so jo v bolnišnico, vendar je malo upanja, da bi okrevala.

— **Naplavljen truplo.** Iz Beljaka poročajo: Delavec Franc Ebker je našel blizu Sv. Magdalene ob levem bregu Drave truplo 50 do 60 let starega moža, delavskega ali kmečkega stanu. Pri mrliču so našli tudi nekoliko denarja in pa vozni listek III. razreda za železniško progo Spital-Celovec. Truplo, ki je nekaj dni ležalo v vodi in kojega identitete dosedaj še niso mogli dognati, je bilo razen nezadnje praske na čelu brez vsakoršnih poškodb. Srajca in nogavice so bile zaznamovane s črkama: J. F.

Goriško.

— **Prvi majnik v Gorici** se bo tudi letos praznoval skupno z italijanskimi sodrugmi. Slavnostni spored priobčimo pravočasno. Slovensko delavstvo iz Gorice in okolice pa že sedaj opozarjamo, da se pripravi na kar najsijajnejšo proslavo prvega majnika!

Trst.

— **Ljudski oder** se je odločil v zmislu pooblastila zadnjega občnega zbora k važnemu koraku: na zadnji petkovi seji je sklenil odbor znižati ženskim članom društvo članarino na polovico t. j. samo na 10 v na teden, ne da 1 pri tem trpele niti v najmanjši meri njihov članske pravice. Tudi je odbor sklenil dovoliti ženskim članom neko gotovo samoupravno okvirju društvenih pravil t. j. združiti naše žensko v poseben odsek »Ljudskega odra«. Namen je razviden iz posebnega oklica na naše žensstvo, ki sledi tu spodaj. Oklic se je razposlal po večini moškim članom, ker nam naslovi našega žensstva niso tako dobro znani, toda z izrecnim nalogom, da se oklic oda ženski in da se tudi pridno agitira med njimi za udeležbo na sestanku v »Delavskem domu« prihodnji ponedeljek ob 8. uri zvečer. Ako ni katera naših sodružic ali prijateljic našega društva dobila posebnega povabila, naj nam oporoži to pomoto. Vabljeni je sploh vse naše žensstvo že tem potom. Pričakujemo pa tudi, da se odzovejo in pridejo na ta sestanek, vsi tisti moški člani, ki jim je mar kaj ženska izobraževanja.

— **Socialističnemu žensstvu.** Podpisano društvo »Ljudski oder« vabi Vas slovenske žene in dekleta, da se pridružite tudi Ve izobra-

Dober tek!

Zdrav želodec immo in nič nas ne tišči v želodec, nobanih bolečin, odkar jemljemo Fellerjeve odvajajoče rabarbarne praške z zna uko „Elsapillen“. Pravimo vam iz izkušnje, poskusite jih tudi vi urejnjete blatenje in po-pešujejo prebavo. 6 škatljice franko 4 K. Izdeluje jih le lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsin trg št. 252 (Hrvaško).

ževalnemu stremljenju Vaših soprogov, bratov, znancev in prijateljev socialističnega mišljenja.

Ve žene ste ravno tako potrebne podruke in izobrazbe kakor možje. Potrebna vam je izobrazba zato da Vas usposobi sodelovati z možem ne samo v dnevnem boju za ohranitev golega, bednega življenja v sedanosti, marveč tudi v boju za pridobitev boljše, srečnejše, človeka vredne bodočnosti.

Vse žene ste dložne sebi, svojim otrokom in celemu človeštvu, povzpeli se z možem na enako višino duševnega napredka, sicer se zavleče naš pohod k onim vzvišenim ciljem socializma, ki so skupni obema, tako moškemu kakor ženskemu svetu.

Ve žene ste zato tudi dolžne poiskati si pravo pot in primerna sredstva v doseg gojenega namena.

Podpisano društvo vam hoče predlagati eno tako sredstvo in Vas zato tem potom vabiti v svoje društvene prostore (via Madonnina št. 15 III. nadstropje, Delavski dom) na sestanek, ki bo v ponedeljek dne 22. aprila 1912 ob 8. uri zvečer.

Za društvo »Ljudski oder«: dr. Josip Ferolija m. p., t. č. predsednik, Franc Skobl m. p., t. č. tajnik.

Ni ga nikakršnega dela

V pri katerem bi se ne utegnili raniti. Tudi čisto neznanje rane, če jih ne zakrijemo, postanejo lahko vstredne nevarnosti in težko ozdravljive ter imajo za posledico hude bolečine. Nujno potrebno je torej, da vsako rano: najmanjšo rano obvezno z antiseptično obvezo. Ze rad 50 let priznano obvezno domače zdravilo, antiseptično, hladeče, bolečine lajšajoče, prisad odraščajoče in zdravljenje pospešujoče izvlečko mazilo je prav do o znano Praško domače mazilo iz lekarne B. Fragner v Pragi 203-III. Pušica po 70 h se dobiva po vseh lekarnah, vendar je strogo paziti na ime preparata in izdelovalca. Kjer se ga ne dobi, naj se naroči naravnost pri izdelovalcu proti vpostlatvi K 316 za 4 pušice franco.

Vestnik organizacij.

Vaje pevске podružnice »Vzajemnosti« se vrše v naslednjem redu: v ponedeljek 22. t. m. novinci, torek 23 in četrtak 25. t. m. je pa skupna vaja celega zbora. Vsakokrat točno ob 8. zvečer v društvenih prostorih, Selenburgova ulica 6, II. nadst. — Pevci, prihajajte točno in redno k pevskim vajah; 1. maj se bliža, z njim pa tudi nastop pevškega zbora, ki se mora izvršiti častno in dostojno. Novi pevci dobrodošli!

Odbor lesnih delavcev v Ljubljani ima v torek dne 23. aprila ob 6. zvečer izredno sejo v društveni sobi. Jesenice. Sodrugi, ki imajo veselje do petja, naj pridejo v nedeljo dne 21. aprila ob 9. dopoldne k »Jelenju« na Savi, kjer ima podružnični odbor »Vzajemnosti« sejo. Železi je, da se priklasi čim več sodrugov-pevcev, da bo zbor tem bolj popolnejši.

Člani nogometnega odseka »Vzajemnosti« se pozivajo, da čim prej oddajo svoje mere, kakor je bilo sklenjeno na zadnjem sestanku.

1.000.000 vinarjev

za tiskovni sklad »Zarje«

9. izkaz:

O priliki občnega zbora v Škofji Loki 210 vin., v gostilni Kodermac po Andr. Tomšiču 356 vin., omizje pečarjev v Ljubljani 54 vin., Ivan Šusteršič 130 vin., namesto cigarete 10 vin., neimenovan za »Vi« 10 vin., Ivan Ševšek za posvet 200 vin., pri sestanku v gostilni Jeras v Gorici 332 vin., ker je v Trbovljah Kauf Kokalja dražil 100 vin., Kauf namesto vrčka piva 20 vin., Kauf še 20 vin., vse to je povzročilo, da se je nabralo še 30 vin., drug sodrug 18 vin., ker trdi »Johann Skrijanc«, da socialisti zahtevajo vedno večje plače, davka pa nočejo nobenega dovoliti, zato dovoljuje sedeči sodr. železničarji v Trstu (Južni kolodvor) davke milijonskemu skladu: Veit Cepin 200 vin., Georg Marizza 20 vin., Luka Starc 20 vin., N. N. 20 vin., Fr. Germ 20 vin., Fr. Borstner 20 vin., I. Mikaluzzi 40 vin., Viktor Müller 20 vin., I. S. 30 vin., I. Kocjančič 40 vin., And. Pirjavec 30 vin., Franc Kranjc 40 vin., Lovr. Česnik 40 vin., Jos. Slavec 20 vin., Mart. Štok 20 vin., Al. Gomiš 20 vin., Al. Konstantini 20 vin., Jos. Matschnig 20 vin., I. Nagoda 10 vin., Mart. Stojkovič 20 vin., Jos. Gerbec 20 vin., Peter Pristavec 20 vin., Lovr. Sagmeister 20 vin., Antonija Sagmeister 10 vin., N. N. 10 vin., Fr. Pirman 20 vin., Tomaž Margon 30 vin., I. Pahor 20 vin., Iv. Slavec 20 vin., Fran Škraba 20 vin., I. Ševšek 20 vin., I. Klun 20 vin., Al. Šabec 20 vin., M. Vovk 20 vin., N. N. 20 vin., Fr. Mežgur 20 v., Fr. Lapajne 50 vin., Fr. Biškak 20 vin., M. Satič 20 vin., Fr. Valenčič 20 vin., Jos. Lavrič 20 vin., Jak. Kapel 1. 20 v., Ig. Gomolj 20 vin., Mat. Rodica 20 vin., Jernej Maruželj 20 vin., Jos. Renar 20 vin., Fr. Starc 20 vin., Jos. Cibelj 20 v., Mat. Jere 20 vin., Jak. Dvogan 20 vin., I. Kolenc 20 vin., Andrej Feri 100 vin., Fr. Igljč 10 vin., Ant. Sibeljo 40 vin., Zbaljo 20 vin., Fr. Brezinger 20 vin., Jos. Spetic 20 vin., I. Bzjak 20 vin., A. Logar Kandž 20 vin., M. Zuzi 20 vin., I. Lovrenčak 20 vin., Fr. Školb 40 vin., M. Milave 50 vin., Frid. Znidaršič 200 vin., Fr. Lemut 40 vin., Jos. Kočevar 40 vin., Jos. Kumar 50 vin., G. Kusel 40 vin., P. Miklavc 50 vin., Fr. Iskra 20 vin., Jos. Fabjančič 20 vin., Anton Fatur 20 vin., Al. Zupan 20 vin., M. Hrušovar 20 vin., I. P. 40 v., Andr. Bahun 150 vin., Mikec 100 vin., Hrobat 100 vin., Urher 100 vin., M. Sardoner 100 vin., Iv. Makuc 100 vin., S. Bančič 100 vin., Iv. Logar 1. 100 vin., Jakob Jenko 1. 40 v., Trampuš 20 vin., B. Pelan 20 vin., Mat. Oblak 40 vin., Iv. Fatur 40 vin., Neža Fatur 20 vin., Ivanka Fatur 20 vin., Konrad Fatur 20 vin., Fr. Klinc 40 vin., Fr. Makovec 40 v., Peter Novak 40 vin., Jos. Kaučič 20 vin., M. Krušovar 40 vin., Jak. Kus 30 vin., Iv. Vrenk 100 vin., St. Glavnic 20 v., Mast. Izanc 40 vin., Jos. Rus 30 vin., Mihlerjeva II. zbirka 1481 vin.

Skupaj 22210 + 6672 = 28882 vinarjev.

Prispelke za milijonski sklad sprejema, vloga v »Delavsko hranilnico« in izkazuje v »Zarji« sodrug Viktor Zore, tajnik strokovnih društev, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6 II. nadstropje.

Bombardiranje Dardanel.

Kakor strela z jasnega je udarila vest, da italijansko brodogradnja, obstoječe iz sedemindvajsetih bojnih ladij bombardira Dardanele, vrata do Carigrada, in grmenje topov pred utrdbo Kum Kale je močno pretreslo evropski mir.

Sedem mesecev se že vleče tolovajska pustolovščina italijanske vlade, sedem mesecev že namaka človeška kri severni del libijske puščave, ampak uspeha na svojem roparskem vltomu italijanska armada ni še dosegla. Sicer je parlament komedijantovski razglasil aneksijo Tripolitanije, ampak delo parlamenta je bila le jalova in smešna gesta. Vzlic aneksiji, vzlic neštevilnim človeškim žrtvam, ki jih je tripolitanska ekspedicija terjala, vzlic ogromnim stroškom, ki jih je požrla, je Italija tam, kjer je bila na začetku vojne in gospodarji le nad ožjem pasom tripolitanskega obrežja, kamor sežejo kroglje z italijanskih bojnih ladij.

V Italiji pa se godi dalekosežen preobrat v mišljenju: patriotično navdušenje se ohlaja, vojna blaznost se iztrežuje. Prebivalstvo, ki ne čuti težke udarce vojne pustolovščine, ki ne

vidi nobenega uspeha in ki bolj in bolj spoznava neuspešnost ekspedicije, postaja nezadovoljno in to nezadovoljstvo raste od dne do dne.

Protivojno gibanje doma je motiv, ki je napolnil italijansko vojno, da presaja vojno strahoto iz Afrike v Evropo. Nejevolja ki se polasča italijanskega prebivalstva, je premotila italijansko vlado, da načena kočljivo dardanelosko vprašanje, da lehkomišelnost trosi iskre na Balkan in da brezvestno spravlja v nevarnost evropski mir.

Ali je bombardiranje Dardanel le vojaška demonstracija, le pritisk na turško vlado, da sklene mir, da sname Italijanom hudo skrb z glave in da reši italijansko vlado iz zadrege ki ji postaja od dne do dne neprijetnejša? Ali hoče pritisniti z grmenjem topov na velevlasti, da zastavijo z večjo odločnostjo svoj vpliv pri turški vladi v prilog miru? Ali hočejo izvesti že pred meseci napovedano blokado Dardanel, ki bi zadela na najodločnejši odpor vseh evropskih velevlasti, interesiranih na neoviranem trgovskem prometu? Ali namerava italijansko brodogradnja udreti skozi Dardanele in izpred Carigrada diktirati Turčiji mirovne pogoje?

Vsa ta vprašanja pušča po strategičnem zasnutku nerazumljiva in pa svojih posledicah katastrofalna akcija italijanskega brodogradnje nepojasnjena. Evropi pa postaja italijanska pustolovščina ki ji je bila doslej nadležna, nevarna in ogroža njen mir.

Bombardiranje Dardanel.

De 18. aprila se je italijansko brodogradnje, sestavljeno iz štirih križark, 20 torpednih rušilk in štirih torpedovk, pod poveljstvom admirala Leona Viala nenadoma prikazalo pred Dardanelami in bombardiralo trdnjavo Kum Kale. Dardanele so 1,3 do 7,4 kilometrov široka in 71 kilometrov dolga morská ožina med maloazijsko obalo in polotokem Salipoli, ki zapira dohod v Marmorsko morje in v Bospor, ob katerem stoji Carigrad. Dardanele, ključ do Carigrada so Turki že od nekdaj dobro zavarovali in utrdili; sedaj so jih še dobro podminirali, tako da je največjemu brodogradnju le z velikanskimi izgubami mogoče udreti skozi to ožino. Dardanele so po mednarodnih pogodbah zaprte za turske vojne ladje in se Rusija že dolgo, a brezuspešno trudi, da bi dosegla prost prehod za svoje črnomorsko vojno brodogradnje.

Vhod v Dardanele brani trdnjavo Kum Kale in Sid el Bar. Pred tema utrdbama se je ustavilo italijansko brodogradnje in jih začelo z vso silo bombardirati. Z italijanskih ladij je bilo oddanih do 200 strelcov, ki pa so zgrešili svoj cilj. Turki so bili na napadpripravljeni in so zvečjim uspehom odgovorili z granatami, ki so močno poškodovale eno italijansko oklopno križarko, ki je bila poslana naprej, da razdre podmorske mine. S težavo je priplula do otoka Tenedos, kjer je običajla napesku. Bombardiranje je trajalo do treh popoldne in je bilo razločiti grmenje topov naotokih Tenedos in Umros, ki ležita pred Dardanelami. Ker je italijanski brodogradnje uvidelo, da je bil napad brezuspešen se je umaknilo. Turki niso imeli nikakih izgub.

Drugi napad na Kum Kale.

Po bombardiranju utrdb Kum Kale in Sid El Bar je odplulo italijansko brodogradnje proti otoku Lemnosu a se je kmalu zopet vrnilo in znova pričelo bombardirati utrdbi. Tudi vdruge je bilo bombardiranje popolnoma brezuspešno.

Dardanele zaprte.

Vsled nenadnega napada italijanskega brodogradnje je pristaniška prefektura zaprla Dardanele in ladje ne smejo zapustiti pristanišča. Turki so spustili v morje mine, da onemogočijo italijanskemu brodogradnju pasiranje Dardanel. Ruska vlada je vsled blokade Dardanel energično protestirala, ker pomenja katastrofalen udarec za rusko trgovino.

Državni zbor.

Dunaj, 19. aprila.

Današnja seja je bila posvečena strahovladi na Hrvaškem. Z enodušnostjo, ki je redka v avstrijskem parlamentu, so zastopniki vseh avstrijskih narodov in strank obsodili zločinstvo, ki se izvršuje nad hrvaškim ljudstvom. Višek hrvaške debata je dosegel socialnodemokratski govornik dr. Adler, katerega govor objavimo v eni prihodnjih številkih dobesedno po stenografskem zapisniku. Z blestečimi izjavami, v katerih so kar blestele duhovite sarkastne puenete, je razcefral vladno modrost, ki je v navadi v habsburški monarhiji, in s težkimi udarci, katerih vsak je držal kakor pribit, bičal zločinsko nasilje, ki ohlaja svoje orgije na Hrvaškem. V naslednjem podajamo podrobno poročilo.

Hrvaška debata.

Na predlog posl. Dulibice sklene zbornica soglasno, da se otvori debata o večerajšnjem odgovoru ministrskega predsednika na interpelacije o dogodkih na Hrvaškem.

Mladocéh posl. dr. Fiedler izjavlja da se češki poslanci brez pridržka pridružujejo akciji jugoslovanskih poslancev. Važnost Jugoslavanov za monarhijo je v tem trenutku še celo važna in uspehi naše balkanske politike so tesno spojeni s simpatijami ki jih goje jugoslovanski narodi do monarhije. K protestu zoper absolutizem na Hrvaškem nas sili tudi čustvo solidarnosti vseh slovanskih narodov v Avstriji. Govornik opozarja na to, da zgledi kršenja ustave kvarno vplivajo, kajti kje je garancija, da se kaj sličnega ne zgodi tudi v tej polovici države?

Klerikalni koslanec dr. Krek pravi, da avstrijski parlament ne sme privoliti v to, da napravijo Ogrji iz Hrvaške pars subjecta et subjugata. Mi tukaj smo zastopniki svobodnih narodov, madjarski zastopniki pa govoriijo le v imenu neke oligarhije. Madjarska oligarhija hoče madjarskemu ljudstvu, Hrvatom in celi monarhiji diktirati ostave. Mi smo v tej državi postali svobodni in se borimo za svobodo cele motem našem boju, in že to pomeni, da se tak zlonarhiji diktirati postave. Mi smo v tej državi po-

čin, kakor se je izvršil nad Hrvati, ne sme nikoli več zgoditi! Če ne, je vse izgubljeno!

Posl. dr. Baljak svetuje ministrskemu predsedniku, da ne potuje na Hrvaško; kraljevski komisar bi ga dal takoj zapreti, ker se je predrznil izreči, da Cuvajeva diktatura ne bo trajala večno.

Posl. dr. Leo izjavlja v imenu poljskega kola, da se poljski narod povsod zavzema za svobodo in pravice tistih, ki so zatirani. S tem je dano stališče napram hrvaškemu vprašanju. Ker smo resnični prijatelji Ogrov, zato tembolj obžalujemo, da se je uknila ustava v tako važni deželi monarhije, kakor je Hrvaška.

Posl. dr. Trešič-Pavičič pravi, da je hrvaški narod sit praznih obljub in detajlirano opisuje Cuvajevo strahovlado, njegovo špijonažo, šikane proti časopisju, kršenje pisemske tajnosti itd.

Posl. Nemeec (soc. dem.) protestira proti kršenju ustave

v imenu češke socialne demokracije. Nečuvno je, da se v času, ko je Kina uvedla republiko, odpravlja pri nas doigoletna ustava brez pravega in stvarnega razloga.

Posl. dr. Adler (soc. dem.) zavrača ministrskega predsednika, ki je v socialno demokratski interpelaciji pogršil spoštljivost do neodgovorne cesarjeve osebe. Ustavolomstvo ni nič takega, kar bi vzbujalo posebno spoštovanje. O osebi, ki je odvezana od odgovornosti za ustavná dejanja, je človek lahko teh ali drugih misli; ampak zahtevati spoštljivost v trenutku, ko se je očitno kršila zaprisežena ustava, je vendar prehudo, celo za avstrijski kazenski zakon. Vlom v deželo, ki se ne more braniti, z vojaki, ki morajo ubogati, ni posebna umetnost. Za odpravo ustave, ki je kos papirja, ni treba posebnega poguma. In tudi posebna dobrota ni kaznovanje siromašnega ljudstva, siromašnega po krivdi vlade.

Zgodovinska kazen

je, da mora avstrijski parlament braniti hrvaško ljudstvo, ki so ga 1848 izrabljali, ko so se avstrijski narodi siloma borili za ustavo.

Posl. Daszynski: Drugič Hrvatije ne pojdejo na led.

Posl. dr. Adler: Upam, da so se izučili: narodise uče iz zgodovine, monarhi nikoli. (Živahno pritrjevanje). Avstrijski režim zbuja vtisk, kakor da bi z desno noogo gazil po Srbih, z levo po Hrvatih.

V imenu mednarodne solidarnosti protestiramo opravi svojo nalogo (viharno odobravanje). da nekaznovano izvršuje svoje ekscese. Vsak greh rodi navado in avstrijska vlada, ogrska pa še celo sta v ustavolomstvu zločinski iz navade. (Veselos in odobravanje socialnih demokratov). Izjemno stanje poznamo iz lastnih izkušenj in socialni demokratije prav posebno simpatiziramo s tistimi, ki so po njem prizadeti. Ampak nič manj nego podlo je izjemno stanje na Hrvaškem tudi noro. Zakaj prenese se izjemno stanje že; to tolažilo lahko damo Jugoslovanom. Avstrijsko delavstvo je živelo v izjemnem stanju več kot šest let, in vendar smo se lepo razvili in smo bolje izhajali z izjemnim stanjem nego vlada z zakoni (veselos in viharno odobravanje). Ni slučaj, da je bila prva žrtev izjemnega stanja na Hrvaškem socialno-demokratski list. Ampak hrvaško delavstvo bo preživelo izjemno stanje in strahovlado in se lepo razvijalo (odobravanje). Avstrijski parlament izvršuje le svojo dolžnost in z njim socialno demokratska stranka, če izraža z zločinskim nasiljem zatiranemu ljudstvu svojo solidarnost in če od vlade zahteva, da odpravi svojo nalogo (viharno odobravanje). Govorniku častitajoo.

Posl. Daszynski (soc. dem.)

protestira v imenu poljske socialne demokracije zoper vladna nasilja in zločinstva na Hrvaškem. Poljaki poznamo brezpravnost, izjemno stanje in tiranijo. Cuvaj je pritlikavec v primeri z gališkimi cesarskimi namestniki. Izjemno stanje je konec vladne modrosti. Resnične so Cuvajeve besede, da z izjemnim stanjem vlada lahko vsak osele. Vdruge je dinastija v kleščah ogrske zlahte, vdruge je potrkala politična nujnost, splošna in enaka volilna pravica na vrata dvora, in vdrugeič so

Habsburžani odrekli dežel, kar je ni enega in namesto da bi pravico razširili, zaplenili pravico.

Podpredsednik posl. Pogačnik (slov. klerikalca!): Prosim, da ne vlačite krone v debato

Posl. Daszynski: Hrvatje bodo sedaj trajno ozdravljeni svoje boleznij iz 1. 1848. Sedaj vedo, da so njih zapisane pravice, njih s prisego potrjena ustava le kos papirja, če se najde lopov, kakor je Cuvaj, ki izvršuje na Hrvaškem načrte ogrskih motogcev. Hrvaškemu ljudstvu pošilja prisrčne pozdrave in željo, da odpravlj ne le z malim lopovom Cuvajem, temveč tudi s povzročitelji te lopovščine. (Viharno odobravanje).

Nato se je nadaljevala razprava o reformi hišno-najemniškega davka. Prihodnja seja v torek.

ZADNJE VESTI.

ITALIJANSKA POMORSKA AKCIJA.

Italijanski vladni komuniké.

Rim, 20. aprila. Agenzia Stefani poroča: Iz poročil poveljnika kraljevih pomorskih sil, ki so prišle na vlado, je razvidno, da je morarica sijanje rešila svojo nalogo, da izvede naglo križarjenje po Egejskem morju. Operacije niso imele namena napasti Dardanele(?). Ko je priplulo italijansko brodogradnje pred Dardanele, se je pojavil ob vltodu turški torpedni lovec in obstal. Naša divizija se je približala lovecu. Obenem sta pričeli streljati obrambni utrdbi z obeh strani iz velike daljave na našo divizijo. Brodogradnje je bilo prisiljeno, da bombardira okolo dveh ur vnanje utrdbe. Turški torpedni lovec je medtem takoj izginil v ožino. Na naši strani ni škode.

Prerezan kabel.

Rim, 20. aprila. »Agenzia Stefani« poroča: Poveljnik prve divizije drugega oddelka je brzojavil, da je prerezal podmorski kabel med malo Azijo in turškimi otoki v Arhiplu in da je potopil turško topničarko, ki je plula proti Samu.

Protli otokom.

Carigrad, 19. aprila. Vojno ministrstvo poroča uradno: Predvečerajšnjem so videli pri Lemnu 24 italijanskih bojnih ladij. Včeraj zjutraj sta pripluli pred Samos sovražna križarka in torpedovka ter bombardirali vojašnico. Pred Rodom sta zaplenili italijanska križarka in torpedovka jahto, ki je last kediva. Križarka se je ukrcala pred Rodom, torpedovka je prerezala kabel.

Na Rdečem morju.

London, 20. aprila. Iz Perima poročajo: Italijanska križarka »Puglia« je bombardirala danes zjutraj utrdbo Šejk Sajd in odplula v severni smeri.

Izgon Italijanov.

Carigrad, 20. aprila. Po zanesljivih poročilih ni bil doslej noben kabel poškodovan. »Tanin« sodi, da izžene vlada vse Italijane iz Carigrada, ako se napad ponovi.

KATASTROFA NA ATLANTSKEM OCEANU. Boj na »Titanicu«.

Novi Jork, 20. aprila. Nekateri popotniki so hoteli sloma k rešilnim čolnom, a so jim častniki zabranili. Razvil se je boj, en častnik je bil ustreljen in 13 popotnikov.

Kapitan Smith.

Novi Jork, 20. aprila. Očividec poroča o smrti kapitana Smitha: Stal je sam na krovu. Val ga je podrl na tla, a zopet se je dvignil. Ko se je ladja pogrezala, ga je zgrabil val in potegnil v globino.

Rešeni in mrtvi.

Novi Jork, 20. aprila. Število rešenih omahuje med 662 in 745, število mrtvih navajajo s 1601. »Titanic« se je potopil v poltreh urah. Rešenih je 200 popotnikov prvega razreda, 125 drugega in 200 z medkrova. O 14 možev se je rešilo 39 mornarjev, 4 častniki, 96 stevardov in 71 strojnikov. Več rešenih častnikov je izvršilo na Carpathii samomor.

Kapitalističen zločin.

London, 20. aprila. Listi prinašajo dolga poročila, iz katerih je jasno razvidno, da je zadržilo samo nezadostno število čolnov smrti tolikih popotnikov.

Prihod »Carpathie«.

Novi Jork, 19. aprila. Ob pol 9. je alarmirala Novi Jork vest, da je »Carpathia« priplula. Takoj je privrela ogromna množica k pristanišču. Ob pol 10. so opazili vrh parnika. Spustili so mostove in rešenci so prihajali z ladje na suho. Par hipov je bilo vse mirno; nenadno pa so se oglasili z raznih strani kratki, pretresljivi kriki. Može so objemali rešene žene. Potem so dospete starejše žene, ki so se jim razločno poznali sledovji prestanih muk; med krčevitim ihtenjem so jih sprejeli njih sorodniki. Pozneje so prihajale mladoletnejše Američanke, ki so bile videti povsem mirne in zdrave. Prve ranjence so prinesli na nosilnicah. Potem je sledil star gospod, oprt na dva moža, ker sta mu bili zmznili nogi. Odigravati so se pretresljivi prizori med rešenci in njih sorodniki ter znanci. Več moških bi se bilo kmalu onesvestilo. Med voznjo je umrla na »Carpathii« deset oseb vsled prestanih naporov. Nadalje poročajo, da je dvajset rešencev zblaznelo vsled užitega strahu. Popotniki z medkrova so v Novem Jorku popolnoma tuji in jih ni nikdo sprejel; nabrali so zanje 20.000 dolarjev, obenem so oblasti vse potrebno ukrenile za njih oskrbo.

UPOR V MAROKU.

Zarota.

Pariz, 20. aprila. Sultan Mulej Hafid je popolnoma osamljen v palači. Noč je bila mirna, včeraj dopoldne se je boj vnovič začel. Vstaja se je najbrž izcimila iz zarote.

Osvojena utrdba.

Pariz, 20. aprila. Major Fellert je došel iz Sefrua v Fez z bataljonom vojakov in zasedel južno utrdbo, ki nadvladuje staro mesto in evropski del mesta. Padla sta dva častnika in en korporal. Enega moža pogrešajo.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in salajna založba Zarje.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Zahtevajte

pri Vašem trgovcu ne samo »kocke za govejo juho«, nego izrecne

MAGGI JEVE kocke

MAGGI a 5 h

kajti te so

najboljše!

Samo prave

z imenom MAGGI in

varstveno zvezdo
znamko s križcem

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti spomladanskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba. Najnižje cene.

Celo noč odprto
Kavarna Leon
Stari trg št. 30.
Celo noč odprto

Proda se posestvo
v Zagorju ob Savi
obstoječe iz zidane hiše, hleva, z vrtom, travnikom in smrekovim borštom, blizu rudnika za izredno ceno 7200 kron. Natančnejša pojasnila daje Ivan Zore pri cilenci v Potoški vasi, Zagorje ob Savi.

Ceno posteljno perje!
Najboljši češki nakupni vir.

1 kg sivoga dobrega, puljenega 2 K; boljlega 4-40 K; prima polbelega 2-80 K; belega 4 K; belega puhaslega 5-10 K; vefelnega snežnobelega, puljenega 6-40 K, 8 K; puha sivoga 6 K; belega, finega 10 K; najkvalitetnejši psni puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostinčnega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema glavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K, zglavnice 3, 3 50 in 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm šir. 13, 14 70, 17 80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4 50, 5 20 in 5 70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega, gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka 12 80 in 14 80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.

S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

Naznanilo.
Podpisana naznanjam slavnemu občinstvu v Trbovljah, da sem otvorila v Lokah v hiši gospoda Martina Juvana
kemično čiščenje
vsakovrstnih oblek
za katera dela se slavnemu občinstvu najtopleje priporočam.
Snažim in perem moške in ženske obleke po najnižji ceni.
S spoštovanjem
Antonija Bašič.

Gramofoni - automati !!
tovarniška zaloga

GRAMOFON-AUTOMAT za gostilničarje z vmeskom po 10 ali 6 vin. z 20 kom. in 1000 šivank samo 95 K

FINI GRAMOFON z 10 komadi in 1000 šivank samo . . . K 30-

Za vsak gramofon pismeno jamstvo.
Gramofon-Atelijer
A. Rasberger
Ljubljana, Sodna ulica 5.
Pazite natančno na naslov. Jaz ne prodajam ur in šivalnih strojev. Imam specijelno samo gramofone, godbene automate in druge mehanske godbene stroje. Lastna delavnica za popravila.
Pišite po cenik. — Predno kje kupite, ogledajte si mojo zalogo.
Vse potrebščine in vsakovrstno kolesje v zalogi.

Nič masti,
Nič čebule,
Nič dišav,
samo „Vértés“
guljažev dodatek kupuje razumna gospodinja
Vértésov guljažev dodatek 20 vin. za pripravlanje mesnih, sočivnih, krompirjevih i. dr. jedil.

Ana Gorec
Ljubljana, Rimska cesta II.
Podružnica:
Marije Terezije cesta 14
(Pri Novem svetu).
Trgovina s kolesi in deli.
Najboljše pnevmatike.
Izposojevanje koles.

Kavarna „Central“.
Danes in vsak dan
koncert
dunajskega dam. elitnega orkestra.
Z velespoštovanjem
Štefan Miholič, kavarnar.

Najbolj zdrava kavina pijača je že 20 let
Kathreinerjeva Kneiphova sladna kava.
Reoničen nadomestek kave!
Kathreinerjeva pijača vrata v hišo.

MOJA ŽENA
in vsaka pametna in varčna gospodinja rabi namesto dragega kravjega sirovega, kuhanega ali namiznega masla boljše, zdravejše, redilnejše in izdatnejše in skoro polovico ceneje
margarino „Unikum“
Dobiva se povsod ali pa naroča naravnost.
Združene tvornice za margarino in sirovo maslo
Dunaj, XIV. Diefenbachgasse 59.

Kdor potrebuje dobro obleko
naj se poslužuje te trgovine
Bohinec & Comp. v Trstu
Via della Torri 2 Via S. Lazzaro 17
(za cerkvijo sv. Antona novega)
Velikanska zaloga izgotovljenih oblek za moške, ženske in otroke
Najsolidnejša postrežba. — Priznana nizke cene. — Sprejemajo se naročila po meri.

Izdelki solidni.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga
Fr. Kapus, Ljubljana
Marije Terezije cesta št. 11. . . . Kolizej.
Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, . . . podobe, zrcala, otročje vozičke itd. . . .
Sprejemajo se tudi opreme hotelov.

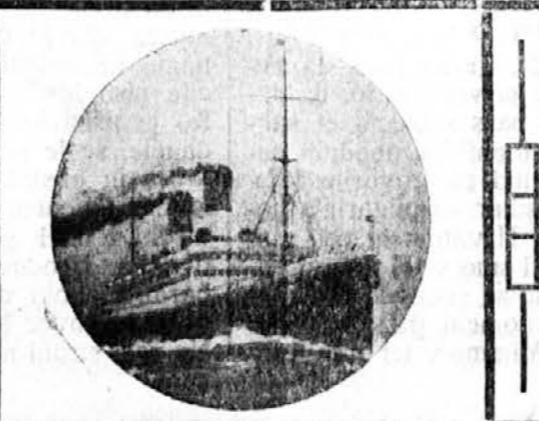

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9.
Velika zaloga izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke. Konfekcija za dame in deklice.
Solidno blago po čudovito nizkih cenah.
Ceniki zastoj in franko.

Francosko žganje „Diana“
je najbolje domače sredstvo
dobiva se pri vsakem boljšem trgovcu na deželi, ter v Ljubljani v lekarni gospoda Gabriela Piccoli in pri gosp.:

Franc Babič, Berjak & Šober, Viktor Cantoni, B. Cvančara, L. Češnovar, Marija Jemec, Ivan Jelačin, A. Jerše, Anton Kanc, Lod. Kotnik (Šiška), J. Krivic, Ant. Krisper, Leskovic & Meden, Antonija Mehle, Tomaž Mencinger,
Josip Mihelič, J. Oblak, J. Perdan, V. Petričiča nasl. J. Samec, Ivan Pintar (Šiška), J. Rosshäupl, A. Stacul, A. Sušnik, A. Šarabon, F. Sark, M. Spreitzer, Franc Terdina, J. Vodnik (Šiška) pr
Konsumnem društvu za Ljubljano in okolico.

Potniki
v severno in južno AMERIKO
se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
Avstro-Amerikana
Trst - Newyork, Buenos Aires - Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtilcama, električno razsvetljavo, brezžičnim brzozavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, posteljo, kopelj itd.
Odhod parnikov:
v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni
Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri agenturi za Kranjsko, Stajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 26.